

Vietnam

Po skoraj enotedenski prekinitvi so ameriška letala v torek ponovno pričela z bombardiranjem vojaških oporišč in objektov v Severnem Vietnamu. S tem je prenehalo upanje, da bi med prizadetimi silami prišlo do pogajanj, na katerih bi morali ugotoviti, ali obstaja možnost, da se v tem važnem predelu Azije vzpostavi mir in se nato politični položaj postopno konsolidira. Za pogajanja so se zavzemali in posredovali zlasti kanadski in angleški diplomati ter baje tudi sam glavni tajnik Združenih narodov U Thant. Ti so, kot vse kaže, dosegli od Združenih držav, da so začasno ustavile letalske napade, da bi ne kazalo, da so severni Vietnamci privolili v pogajanja le pod vojaškim pritiskom.

Severni Vietnam pa je pogajanja tudi v takih pogojih odklonil in boji v Južnem Vietnamu so se zaostrili, tako da je v važnem ameriškem oporišču Bien Hoa prišlo do hudih eksplozij in je bilo več letal ter vojaških naprav uničenih. Amerikanci so tudi imeli več desetih smrtnih žrtev.

Glede na novi položaj izjavljajo v ameriških vladnih krogih, da se bodo bombardiranja nadaljevala, s čimer se bo »Severnemu Vietnamu dokazalo, kakšne smrtno nevarne posledice ga čakajo, če bo še dalje hotel biti sredstvo kitajske ekspanzionistične politike.«

Nobenega dvoma ni namreč, da ima sedanje dogajanje v Vietnamu globlje in širše ozadje ter da gre predvsem za posreden spopad med Ameriko in Kitajsko. Ta zadnja tudi tega ne skriva, saj odkrito obtožuje Ameriko, da hoče vojno razširiti na Kitajsko in ji tako preprečiti, da bi nudila svojo »pomoč Vietnamcem v njihovem boju proti ameriškim imperialistom«. Ameriška napadalna politika — pišejo kitajski listi — je naperjena predvsem proti Kitajski, ker hoče Amerika zavladati nad vso Azijo.

Težko je danes predvidevati, kako se bodo dogodki v Vietnamu razvijali. Mnogi se sprašujejo, ali bo Ameriki samo z vojaškimi ukrepi uspelo urediti položaj v Južnem Vietnamu in ali ji bo zlasti uspelo ukrotiti sile Vietkonga. Glede na dejstvo, da ima vietnamska afeta širše obeležje in da je pri tem prizadeta takorekoč celotna azijska celina, je politično važno in pomembno tudi stališče, ki ga glede vietnamskega vprašanja zavzemajo druge azijske države in zlasti ameriške zaveznice. Med temi zavzema po svoji gospodarski, industrijski in civilizacijski važnosti prav gotovo prvo mesto Japonska.

Vse pa kaže, da ta država ne soglašajo popolnoma s politiko, ki jo vodi Amerika v Vietnamu. Prav pred kratkim je namreč japonska vlada izjavila, da bi pri morebitnih pogajanjih za ureditev položaja v Južnem Vietnamu morali sodelovati tudi pred-

(Nadaljevanje na 2. strani)

SAMO V TAKEM DUHU BO MOŽNO USTVARITI ZDRUŽENO EVROPO

Koroški Slovenci so se spomnili v nedeljo, 9. maja, 20. obletnice obstoja Druge avstrijske pogodbe s slavnostno akademijo v veliki dvorani Doma glasbe v Celovcu. Posebnost te slovesnosti pa je bila v tem, da se je udeležil sam poslevodeči avstrijski državni predsednik in kancler dr. Josef Klaus. To je bilo prvič, da se je tak gost udeležil kake prireditve koroških Slovencev. Akademiji pa so prisostvovali tudi državni poslanec dr. Ludvik Weiss, koroški podglavar inž. Thomas Truppe in še razni drugi predstavniki koroških svetnih in cerkvenih oblasti.

ZAVAROVAN MORA BITI OBSTOJ MANJŠINE

Ob začetku akademije je naprosil predstavnik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Valentin Intzko vse navzoče, naj se z enominutnim molkom spomnijo smrti prvega avstrijskega kanclerja druge republike, dr. inž. Leopolda Figla, ki je nekaj ur prej umrl. Nato je izrekel pozdrav kanclerju dr. Klausu in vsem prisotnim. Za uvod sta nastopila s petjem predvsem domovinskih pesmi pevsko društvo »Jakob Gallus-Petelin« in zbor Koroške dijaške zveze pod vodstvom dr. Franceta Cigana, skupno nad 150 pevcev, delno v lepih ljudskih nošah. Po pozdravu tajnika Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Reginalda Vospornika in po govoru dr. Valentina Intzka o desetletnici državne pogodbe, je spregovoril avstrijski kancler dr. Klaus in izrekel v svojem govoru nekaj takih misli, ki so mu res v čast kot državniku, kot demokratu in kot Evropejcu. Prvič so lahko slišali koroški Slovenci iz ust najvišjega predstavnika države, v kateri živijo kot manjšina, besede, ki so poudarile pomen in vrednost narodnih manjšin kot elementa, ki države bogati, ne pa slabi.

Avstrijski kancler je v svojem govoru najprej poudaril pomen podpisa avstrijske državne pogodbe in neodvisnosti ter nevtralnosti, nato pa je naglasil, da se evropska polifonija razodeva šele tedaj kot polifonija, če zveni v njej tudi slovanski ton. In kar velja za Evropo, velja tudi za Avstrijo in za Koroško, kjer živi autohtona slovanska narodnostna skupina. »Presenečeni občudujemo v naši domovini srečno mešanico severnih, južnih in vzhodnih duhovnih in oblikovnih potez, srečujemo slovanska imena in se učimo ceniti to vse kot nekaj bistvenega, kot nekaj našega, s čimer naša kulturna dediščina nikoli ni postala revnejša, ampak vedno le obogatena.« Te njegove besede je pozdravil aplavz.

Potem je kancler poudaril, da slovenski jezik in slovenska kultura spadata h Koroški, in če človek ljubi Koroško, jo mora ljubiti tako, kakršna je, ljubiti jo mora kot celoto. Iz tako raznolikega bistva raste posebnost

in lepota Koroške kot mejne dežele v geografskem in kulturnem pogledu. Naglasil je tudi lojalnost koroških Slovencev in nujnost medsebojnega zaupanja pri pogajanjih o manjšinskih zadevah in izrekel pri tem pomembne besede: »Še važnejše je, da je mogoče le tedaj priti do resničnega rezultata, če je eni strani jasno, da gre za ohranitev, bodočnost in za obstoj narodnostne skupine. Vse majhne stvari, vsi posamezni ukrepi imajo le ta smisel, da je narodnostna skupina končno v svojem obstoju in v svoji bodočnosti zavarovana. (Aplavz navzočih). Sporazumevanje ne pomeni le medsebojnega razumevanja in medsebojnega spoštovanja, ampak tudi medsebojno priznanje. Avstrija pomeni že stoletja evropsko okretnico, Koroška pa je sečišče treh kulturnih krogov, in rekel bi, da je središče te okretnice, iz katerega se sektorsko razhajajo trije veliki zgodovinski kulturni krogi, germanski, romanski in slovanski. Koroška je evropska zemlja in notranjeavstrijska podoba tistega, kar si mi predstavljamo kot evropsko funkcijo naše domovine Avstrije. Z vzorno ureditvijo naše države, v kateri najdejo narodnostne skupine različnih jezikov prostor za ohranitev svoje podedovane posebnosti, dajemo vzoren prispevek h gradnji evropskega reda, v katerem bodo narodi, ki so zrastle iz skupnih tal evropske civilizacije, prišli drug drugemu v smislu staroavstrijske ljudske modrosti »Živeti in dati živeti« vedno bliže.«

KANCLERJEV NAGOVOR V SLOVENŠČINI

Končno je imel kancler še kratek nagovor v slovenščini. Rekel je med drugim: »Bodite prepričani, da bom storil vse, kar je v mojih močeh, da vam bodo vaše pravice zagotovljene. S sodelovanjem manjšine hočemo reševati tudi v bodoče vsa vprašanja, ker vemo, da je to za Slovence, za Koroško in za Avstrijo najboljšje. Na Koroškem se stikajo trije kulturni svetovi: slovanski, germanski in romanski. Koroška naj bo Evropa v malem.«

Njegove besede, zlasti tiste v slovenščini, so pozdravili koroški Slovenci z burnimi in dolgimi aplavzi.

Veseli smo tudi mi, da so dobili naši koroški bratje taka zagotovila dobre volje iz ust najvišjega predstavnika države, v kateri živijo, in da je prodrlo v zavest tega odgovornega državnika spoznanje, kakšno dragocenost predstavljajo manjšine kot obogatitev kulture in človeškega elementa posameznih držav. Želimo le, da bi to spoznanje kmalu prodrlo in zmagalo tudi drugod, zlasti tudi v naši državi in deželi. Samo v takem duhu bo mogoče ustvariti pravo mednarodno sožitje in graditi novo, združeno Evropo.

RADIO TRST A

• NEDELJA, 23. maja, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojanu; 10.10 S koncerta komornega zbora ljubljanske Radiotelevizije, vodi Lojze Lebič; 10.30 Poslušali boste... Od nedelje do nedelje na našem valu; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Otroška kapitana Granta«. Napisal Jules Verne, prevod in dramatisacija Desa Kraševca. Peti del; 12.00 Nabožne pesmi; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... Odmevi tedna v naši deželi, Urednika Mitja Volčič in Dušan Cerne; 15.00 Pojeta: Jenny Luna in Toni Dallara; 15.30 »Sobojevniki«. Kriminalna zgodba v dveh delih, napisal Josip Tavčar. Igra RO., režira Jože Peterlin; 18.00 Igra orkester »Miramar«; 20.30 Iz slovenske folklorne - Jelja Rehar: »Ne pošiljaj za manuo, jest nečem te več!; 21.00 Vabilo na ples.

• PONEDELJEK, 24. maja, ob: 11.45 Promenadni koncert; 12.15 Jelja Rehar - »Ne pošiljaj za manuo, jest nečem te več!; 13.30 Solisti z orkestri; 17.20 Lepo pisanje, vzori in zgledi mladega rodu, pripravila Zora Tavčar - Rebula; 18.00 Ne vse, toda o vsem — poljudna radijska enciklopedija; 19.15 Plošče za vas: 32. quiz oddaja; 20.15 Petdesetletnica vstopa Italije v I. svetovno vojno. Prenos simfoničnega koncerta pod vodstvom Franca Caracciola s trga III. Armade v Redipugli; 22.00 Giacomo Puccini: »Sestra Angelika«, opera v enem dejanju.

• TOREK, 25. maja, ob: 11.45 Beneški motivi; 12.15 Pomenek s poslušavkami; 17.20 Italijanščina po radiu; 18.30 Solistični instrumenti - Camille Saint-Saëns: Koncertna skladba op. 154 za harfo in orkester; 19.15 Dante Alighieri: »Čop, Vraz in Koseski prevajajo Danteja«, pripravil Alojz Rebula; 20.35 Kulturni odmevi, dejstva in ljudje v deželi; 22.00 Slovenske novele - Matija Malešič: »Tam za turškim gričem«.

• SREDA, 26. maja, ob: 11.45 Glasbeno potovanje po Evropi; 12.15 Brali smo za vas; 13.30 Prijetna srečanja, izbor motivov in izvajavcev; 18.00 Ne vse, toda o vsem; 18.30 Slovenski skladatelji dvajsetega stoletja: »Emil Adamič«, pripravil Dragotin Cvetko; 19.15 Higiiena in zdravje, pripravil dr. Rafko Dolhar; 21.00 Simfonični koncert orkestra »Alessandro Scarlatti« Italijanske radiotelevizije iz Neaplja. V odmoru (približno ob 21.30) Nov pesniški rod - Martin Jevnikar: »Miroslav Košuta — Morje«.

• ČETRTEK, 27. maja, ob: 8.30 Zborovske skladbe Vinka Vodopivca in Vasilija Mirka; 9.30 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 »Ciganček«. Mladinska povest, napisal Ksaver Meško, dramatisiral in oddajo vodi Jožko Lukeš; 12.15 Za smeh in dobro voljo. Besedilo Danilo Lovrečič; 14.15 Trio Možina; 15.30 Simfonični koncert gledališča Verdi. Vodi Paul Strauss. Sodeluje pianist Mario Delli Ponti; 16.45 Iz albuma lahke glasbe, pripravila Susy Rim; 18.05 Iz slovenske folklorne - Niko Kuret: »Naš Jezus je zapustil revni svet«; 18.30 Glasbena oddaja za mladino, pripravil Dušan Jakomin; 19.15 Poglavlja iz zgodovine slovenske književnosti - Vinko Beličič: »Slomškova osebnost in njegov pomen za Slovence«; 21.00 »Edip v Hirošimi«. Drama, napisal Luigi Candoni, za radio priredil Dino Virgili, prevod Franc Jeza. Igra RO., režira Stana Kopitar.

• PETEK, 28. maja, ob: 11.45 Italijanski akvarel; 12.15 Pomenek s poslušavkami; 18.00 Ne vse, toda o vsem; 18.30 Slovenski solisti; 19.15 Italija in južni Slovani v letih 1848-1918 - Miloš Vauhnik: »Sodelovanje na italijansko-avstrijski fronti leta 1917«; 20.30 Gospodarstvo in denlo. Urednik Egidij Vršaj; 21.00 Koncert operne glasbe. Igra orkester »Alessandro Scarlatti« RAI iz Neaplja. V odmoru (približno ob 21.30) Misli in nazori.

• SOBOTA, 29. maja, ob: 12.15 Kulturni odmevi — dejstva in ljudje v deželi; 15.00 »Volan« Oddaja za avtomobiliste; 17.00 Pevski zbori Furlanije-Juljske krajine; 17.20 Drugi Vatikanski koncil. Poročila in komentarji; 17.30 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše. Pripravila Krasulja Simoniti; 19.15 Družinski obzornik. Urednik Ivan Theuerschuh; 20.35 Teden v Italiji; 20.45 Zbor »Jakob Gallus-Petelin« iz Celovca, vodi Francé Cigan; 21.00 Za smeh in dobro voljo; 21.30 Vabilo na ples.

Izdajatelj: »Novi list« d. z. o. z. • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« — Trst, ulica Sv. Františka 20 — telefon 29-477

Fanfanijev obisk v Mehiki

Italijanski zunanji minister, ki je bil šele pred kratkim z ministrskim predsednikom Morom na obisku v Washingtonu, je prispel v nedeljo zvečer na uradni obisk v Mehiko. Na potovanju ga je spremljala hčerka Grazia. Na letališču v Mexico City sta ga sprejela mehiški zunanji minister Flores in njegova hčerka.

Fanfanijev obisk v Mehiki je trajal štiri dni in njegov namen je okrepiti prijateljstvo med Italijo in njeno latinsko sestro na severnoameriški celine, zlasti pa izboljšati italijansko-mehiške trgovske stike. Italija bi si rada zagotovila nova tržišča za svoje izdelke v Mehiki in v latinski Ameriki na splošno. Investicije italijanskih industrijskih podjetij v Mehiki znašajo okrog 100 milijonov dolarjev. Gre predvsem za investicije industrije Fiat, Olivetti, Necchi in Innocenti.

Drugi važni namen Fanfanijevega obiska (in morda celo glavni po važnosti) pa je bil v tem, da bi se bil Fanfani rad informiral o krizi v Dominikanski republiki pri najbolj obveščenih virih, in to so seveda latinsko-ameriški diplomatski krogi. Zato je Fanfani tudi sklical na posvetovanje v Mexico

City italijanske veleposlanike v latinski Ameriki.

Fanfani kaže kot zunanji minister precejšnjo dejavnost in iniciativnost. Verjetno bo skušal uveljaviti kake svoje nove pobude, tudi v pogledu mednarodnega posredovanja v prid miru, kot je to že storil v prid političnega združevanja Evrope, kar pa ovira Francija.

MAZZA V LJUBLJANI

Vladni komisar za deželo Furlanijo - Juljsko krajino je te dni uradno obiskal Ljubljano. Spremljalo ga je več vladnih funkcionarjev. Prefekt Mazza se je udeležil tudi odprtja velesejma »Alpe-Adria«.

Tudi naša javnost z veseljem sprejema na znanje ta obisk, ki pomaga krepiti izmenjave med obema deželama.

SEJEM »ALPE-ADRIA«

V soboto so odprli v Ljubljani četrti »Sejem Alpe-Adria«. Na njem razstavljajo podjetja iz obmejnih stičnih področij Slovenije, Italije in Avstrije, med njimi tudi številna podjetja iz naše dežele.

Druga kitajska atomska bomba

Kitajci so pretekle dni razstrelili svojo drugo atomsko bombo. De'egata Indije in Japonske v razorožitveni komisiji OZN sta protestirala zaradi eksplozije druge kitajske atomske bombe v atmosferi. Izjavila sta, da je eksplozija povzročila veliko škodo prizadevanju za razorožitev in za zmanjšanje svetovne napetosti. »Drugi jedrski poskus — je dejal indijski delegat — je bil izvršen v popolnem preziru do tega, kar je bilo že opravljeno in kar se dela sedaj. Razstrelitev v zraku in okuženje, ki bo sledilo, pomeni nevarnost ne le za sedanji rod, temveč tudi za bodoče rodove.

VIETNAM

(Nadaljevanje s I. strani)

stavniki Vietkonga, to je politične in vojaške organizacije, ki vodi gverilo v Južnem Vietnamu. O tem pa Amerikanci ne marajo slišati in je zato japonska izjava povzročila v washingtonskih vladnih krogih določeno zaskrbljenost.

Jasno je, da vietnamsko vprašanje ne bo moglo ostati še za mnogo časa samo monopol Amerike in Kitajske, ampak bodo k njegovemu reševanju morale pristopiti druge ve'esile, zlasti Sovjetska zveza, ki doslej še ni aktivno posegla v ta dogajanja, temveč se zadovoljila z nekaj načelnimi izjavami in obiski svojih predstavnikov v Severnem Vietnamu.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 23. maja, nedelja: Zeljko, Deziderij
- 24. maja, ponedeljek: Cvetka, Marija
- 25. maja, torek: Nasko, Urban
- 26. maja, sreda: Dragica, Filip
- 27. maja, četrtek: Vnebohod, Janez
- 28. maja, petek: Gojko
- 29. maja, sobota: Majda M. Magdal.

V Washingtonu so vest o razstrelitvi sprejeli brez začudenja. Američani so namreč že nekaj časa prej vede'i, da je Kitajska pripravljena na drugo razstrelitev. Kar zadeva zakasnitev, obstojata dve verjetnosti: Kitajci so odložili razstrelitev, da ne bi sovpadla s protestno kampanijo proti rablji plinov v Vietnamu, ali pa zaradi tehničnih težav, ki so nastopile v zadnjem trenutku.

Jezni Arabci

Kljub diplomatskim poskusom kanclerja Erharda, ki je razposlal vrsto osebnih pismem vsem državnim poglavarjem arabskih držav, je večina teh pretrga'a diplomatske odnose z Bonnom. Dejansko tudi ni bilo dosti upanja, da bi se v zadnjem trenutku ognili diplomatskim ukrepom zaradi izmene veleposlanikov med Bonnom in Izraelom. Po drugi strani pa prekinitev diplomatskih odnosov bolj škodi tistim, ki o jih odpovedali, kot pa tistim, katere naj bi to zade'lo. Poleg nemških investicij v različne industrijske de'avnosti, zlasti v Egiptu pa tudi v Saudski Arabiji, Libanonu in drugih državah, je prav Nemčija tista, kamor hodijo na študij mladi Arabci, da bodo sposobni prevzeti vodilna mesta, ki so prazna, ali pa zasedena z nesposobnimi revolucionarji. Arabske države so sicer postale svobodne in neodvisne, a niso mogle improvizirati tehnikov in industrijskih voditeljev. Najdragocenejše blago, ki so ga arabske države uvažale iz Nemčije je izobrazba, in ta je osnovnega pomena. Ukrep Arabske zveze glede pretrganja odnosov verjetno ni sorazmeren »izzivanju« Bonna in ga bodo tudi verjetno različno izvajali; že v bližnji bodočnosti najbrž ne bo pretežno obnoviti normalnega stanja. Sicer pa so se arabske države vavrovale, da niso pretrgale tudi gospodarskih in drugih stikov, ki jim prinašajo koristil.

REPRIZA? NE!

V Münchenu je bilo pred kratkim prvo deželno zborovanje nove desničarske »Nacionaldemokratske stranke Nemčije« (NPD). Že njeno ime močno spominja na nacionalsocialistično stranko (NSDAP), prav tako pa tudi njena gesla (čeprav nekoliko omiljena) in njen stil. Njena gesla so namreč »Evropa Evropejcem — Nemčija Nemcem — Vse za našo ljubljeno nemško domovino«, »končni apel« (namesto običajne resolucije) pa so poslušali navzoči stoje, nakar so tudi skupno zapeli vse kitice himne »Deutschland, Deutschland über alles«.

Adolf von Thadden, namestnik predsednika stranke, ki je bila ustanovljena v novembru lanskega leta, je poročal na zborovanju, da ima zdaj stranka 6.400 vpisanih članov in da je ustanovila svoje celice že v 230 od 248 volivnih okrožij v zahodni Nemčiji. Približno 40% članov ima manj kot 35 let. Tudi na zborovanju v Münchenu so prevladovali mladi. Thadden je v svojem govoru trdil, da je že čas, da se odpre novo poglavje v nemški zgodovini. Na mesto duha brezpogojne kapitulacije naj stopi »duh volje po svobodi in samospoštovanju«. Razvoj v Nemčiji po vojni ni bil po njegovem nikak gospodarski čudež, ampak čudoviti dokaz, da je ostalo nemško ljudstvo v bistvu dobro. Govornik je tudi ostro napadal nemško vlado zaradi njene političke pomoči zaostalim državam, češ »kdor se kaže kot edini grešni kozel, se ne more čuditi, če si v Bonnu podajajo kljuko izsiljevalci in berači.«

Govorniki so tudi trdili, da ima njihova stranka velikansko privlačno moč na mladino in da vodi njeno mladinsko organizacijo nekdo, ki je dobil na olimpijskih igrah v Rimu zlato medaljo. Obetajo si uspeh pri bližnjih parlamentarnih volitvah.

Za zborovavce je bila prirejena knjižna razstava, na kateri je bilo videti knjige s takimi naslovi: »Je bila samo Nemčija kriva druge svetovne vojne?«, »Izdaja nad Nemčijo«, »Zakaj nismo zmagali?«, »Kaj je resnica?« itd.

Čeprav stranka noče večjati za direktno naslednico nacionalsocialistične stranke, pa le vse kaže, da je to v resnici njen namen. V današnjem svetu je nemogoč nov Hitler, toda kljub temu lahko povzroči nova stranka veliko škodo tako nemškemu narodu samemu kakor gibanju za Združeno Evropo in demokraciji. Poleg tega ni treba pozabiti, da sta sklenila nekoč Hitler in Sta-

lin pakt na škodo demokracije, in da so zdaj veliki prijatelji tudi italijanski misovci in monarhisti, čeprav bi logika dokazovala, da bi to ne mogli biti.

Najhujšo škodo pa lahko povzroči nova stranka z zapejvanjem mladine.

Iz vseh teh razlogov je nemška in evropska demokracija ne bi smela podcenjevati.

STALNA MESTA ZA SLOV. UČITELJE

Tržaški šolski skrbnik dr. Tavella je sporočil predstavnikom slovenskih šolnikov, da je prejel od prosvetnega ministrstva odlok, po katerem se na slovenskih osnovnih šolah na Tržaškem ustanavlja 100 stalnih mest, na slovenskih osnovnih šolah na Goriškem pa 43 mest. Novica je vzbudila veliko zadovoljstvo v krogih slovenskih šolnikov in med slovensko javnostjo.

Z objavljenim odlokom je izpolnjena ena izmed zahtev, ki so jih postavljale slovenske šolske, kulturne in politične organizacije. Za rešitev omenjene zahteve se je večkrat pismeno in ustno zavzel tudi svet Slovenske skupnosti, ko je na pristojnih mestih predložil celotno problematiko slovenskega šolstva na Tržaškem in Goriškem.

Poudariti moramo, da je tržaški šolski skrbnik dr. Tavella pokazal glede vprašanja ustanovitve primerne števila stalnih mest na slovenskih osnovnih šolah razumevanje in uvidevnost.

Moje detektivskega romana

Letos bo minilo 90 let odkar se je rodil eden najbolj plodovitih in tudi najbolj čitanih romanopiscev, Edgard Wallace. Njegova dela obsegajo 150 obsežnih romanov, največ detektivskih in fantastičnih, prevedenih v vse večje jezike. Romani Edgara Wallacea pritegujejo bralca od prve do zadnje vrste z napeto vsebino in živahnim pripovedovanjem čudovitih zapletljivih dejstev.

Prav tako, in morda še bolj, je bilo pisano in zapleteno pisateljevo življenje. V svojih romanih je razrešil marsikatero detektivsko uganko. Kot da bi se narava z njim poigrala, pa ni mogel ugotoviti svojega lastnega — rojstva ne staršev ne točnega dne. Naši so ga kot otročiča leta 1875 na ribjem trgu v Greenwichu pri Londonu. Sodišče je določilo, naj bo njegov rojstni datum 1. april; starši pa nezna-

DEŽELNI PREDSTAVNIKI NA OBISKU V SLOVENIJI

Odposlanstvo deželne vlade Furlanije-Juljske krajine bo v petek odpotovalo na uradni dvodnevni obisk v Slovenijo. V delegaciji, ki jo bo vodil deželni predsednik Berzanti, bo skupno 32 oseb. Poleg Ljubljane, kjer bodo uradni razgovori, si bo odposlanstvo ogledalo Večenje in Bled.

Dne 3. maja 1965 je bil v Trstu sestanek mnogih članov nekdanjih mladinskih društev. Ti člani so iz svoje srede izvolili delovni odbor, ki je ugotovil potrebo po sklicanju zbora bivših mladinskih društev. Zato podpisani odbor v smislu pooblastil in sklepa sklicuje za 9. oktober 1965

ZBOR BIVŠIH MLADINSKIH DRUŠTEV

in sicer v kraju, ki bo naknadno javljen.

PRIREDITVENI ODBOR
BIVŠIH MLADINSKIH DRUŠTEV

IZPODBUDA

Prečesto srečujemo nepravilne oblike: vzpodbuda, vzpodbuden, vzpodbuditi, vzpodbujati, vzpodbujevalen itd.

Slovenščina nima predpone vzpod-, temveč le izpod- ali spod-. Zato je prav samo: izodbuda, izodbuden, izodbuditi, izodbujati, izodbujevalen itd. ali: spodbuda, spodbuden, spodbuditi, spodbujati, spodbujevalen itd. *Pravopisec*

Strašna nesreča v nemških Alpah

V nemških Alpah se je zgodila v soboto grozna nesreča, pri kateri je izgubilo življenje nad 40 ljudi. Z gore Zugspitze, ki je s svojimi 2963 metri najvišja gora v Nemčiji, je pridrvel plaz, ki je zadel v planinski hotel »Schneefernerhaus« v višini nad 2600 metrov in pokopal pod seboj ljudi, ki so se sončili na hotelski terasi. Presekal je tudi kabel žičnice, da je padla kabina v sneg, vendar se ljudje v njej niso resno poškodovali.

Nekateri od zasutih so se sami izkopal iz snega, druge so rešili prvi ljudje, ki so prihitali na pomoč in ki so se mudili v hipu nesreče v nasprotnem delu hotela. Toda kakih štirideset ljudi je ostalo pokopanih pod

snegom. Naslednje dni so jih z velikimi težavami odkopavali, ker je sneg zmrznil.

Hotel »Schneefernerhaus« so smatrali za popolnoma varen pred plazovi, ker je bil zgrajen ravno po teh kriterijih. Doslej so se vsi plazovi razpršili ob njegovih plazobranah. Menijo, da je nesreče krivo delno tudi hotelsko osebje, ker v zadnjih sončnih dneh ni več čistilo snega pod plazobranom, tako da se ga je nabrala precejšnja plast, ki je omogočila, da je plaz na poševni ravnini »preskočil« oviro.

V Nemčiji in sploh v alpskih deželah je napravila nesreča ogromen vtis. Moderni deljski izletniki vse preredi podcenjujejo nevarnosti gora in se obnašajo tam kot v mestnih parkih, nanasajoč se na »tehniko«.

ni. Po mnenju drugih je bil nezakonski otrok neke gledališke igralkke. Dečka se je potem usmilil neki delavec in ga je posnovil. Ma i Edgar je pa kmalu okusil vso trdoto življenja. Z enajstimi leti je postal časopisni raznašalec, s petnajstimi je bil za snažilca na neki ribiški ladji. Nato se je pa udeležil kot vojaški prostovoljec. Prišel je v Južno Afriko za časa angleško-burske vojne in je začel pisati vojna poročila za londonske liste. Njegov tekmeč kot vojni poročevalec je bil slavn Winston Churchill. Bralci »Daily Maila« so pa sodili, da je znal Wallace bolj živo in zanimivo poročati kot Churchill.

Po vojni je prepotoval Afriko in neznane kraje po vseh kontinentih. Vse svoje doživljaje je z neusahljivo domišljijo popisal v številnih romanih. Najbolj se je pa priljubil milijonom ljudi z detektivskimi romani. Pisal je vsak dan z neverjetno vztrajnostjo in narekoval tajnikom in sodelavcem odlomke svojih spisov, da so jih potem izpopolnjevali. Med dnevnim delom je popil do štirideset skodelic kave in je pokadil preko šestdeset cigaret.

Pisati je znal, dobro in dosti, zaslužil je dosti, svojega denarja pa ni znal upravljati. Z družino in uslužbenci je stanoval v najboljših hotelih. Pri stavah na konjske dirke je zapravil velikanske vsote. Zato tudi ni nič čudnega, če je ob svoji smrti leta 1932 zapustil 360 milijonov dolga. Njegov dediči so morali skozi tri leta odplačevati njegove dolgove. Potem so se pa začeli stekati od vseh strani milijoni iz honorarjev in tantijem za njegovih 150 romanov, ki se še danes ponatiskujejo in prevajajo. Wallacejev razgibani um in vztrajna delavnost nista obogati samo svetovne književnosti, ampak tudi njegove potomce.

I Tržaškega

Odposlanstvo SZDL Slovenije v Trstu

Na vabilo Slovenske kulturno-gospodarske zveze je prispela v ponedeljek v Trst delegacija glavnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, katero vodi predsednica Vida Tomšič, sestavljajo pa člani glavnega odbora: dr. Marjan Breclj, Mitja Ribičič, Majda Gaspari, Bojan Lubej, Riko Jerman in Tone Florjančič.

Predsednik SKGZ je priredil gostom na čast sprejem v prostorih ulice Geppa 9.

V pozdravnem nagovoru je med drugim dejal: »Zanimanju, ki ga kaže matični na-

MLADINSKI DELAVSKI KROŽEK TRST

bo priredil v nedeljo, 6. junija, izlet v VELENJE

rod za usodo nas Slovencev, ki živimo v mejah Italije — kar visoko cenimo — se pridružuje vaš današnji obisk, ki še posebej in na otipljiv način potrjuje to skrb. Prav ta skrb nam daje moči in oporo, da trdneje vztrajamo v razmerah, v katerih je usodno živeti neenakopravni narodnostni manjšini.«

»Zavedamo se, je nadaljeval, da podoben obisk ne bi bil mogoč v razmerah, kakršne so bile pred leti pri nas. Gotovo je treba pripisati demokratičnemu razvoju in utrditvi dobrih sosedskih odnosov med Italijo in Jugoslavijo. Mi se tega veselimo in po svojih močeh dajemo tudi svoj prispevek za to, ker bi radi živeli v trajnem miru in tudi zato, ker dobri odnosi med obema državama vplivajo tudi na odnose do nas kot narodnostna manjšina, čeprav mislimo, da dobri odnosi ne bi smeli biti odločilni faktor.«

Vida Tomšič je v svojem pozdravu dejala, da je ta obisk sicer vrnitev obiska SKGZ, s katero SZDL Slovenije vzdržuje že dalj časa prirske stike, da pa istočasno v svo-

jem namenu velja obisk vsej slovenski manjšini. Nato je ugotovila, da je delegacija sicer številna, da pa je na vsak način manjša kot so želje slovenskih predstavnikov, da obiščejo svoje brate onkraj meje.

Jugoslavija gleda v odnosu do manjšine merilo lastne demokratičnosti. Politika do manjšin je principierna in ne sme biti odvisna od odnosov med posameznimi državami. Manjšina je kot celota subjekt, ki ima pravico do zveze z matičnim narodom, zlasti na področju kulturnega življenja.

»Naš obisk, je zaključila Vida Tomšičeva, je predvsem izraz želje, da potrdimo interes za življenje naših bratov onstran meje in da meja ne sme biti ločnica temveč mora združevati, biti mora meja zblíževanja.«

Odposlanstvo SZDL je imelo s predstavnikoma SKGZ razgovore o slovenski manjšinski problematiki, in si ogledalo Kulturni dom v Trstu. Jugoslovanski generalni konzul v Trstu Rudi Janhuba je na čast delegacije priredil v torek sprejem v prostorih konzulata, ki so se ga udeležili tudi števil-

ni predstavniki slovenskega političnega življenja in slovenskih gospodarskih in kulturnih organizacij.

V sredo je delegacija SZDL obiskala Beneško Slovenijo in Gorico. Na sedežu prosvetnega društva »Ivan Trnko« v Čedadu sta goste pozdravila društveni predsednik Kont in tajnik Predan. Oba sta tudi kratko orisala žalostno usodo svojih ožjih rojakov.

Vida Tomšič je v svojem odgovoru med drugim poudarila, da je »znana težka usoda beneških Slovencev, ki nimajo niti te pravice, da bi se smeli izražati v materinem jeziku.« Po kosilu v Klodiču je delegacija odšla v Gorico, obiskala slovenski Dijaški dom in sedež SKGZ, kjer je bil sprejem. Zvečer pa so se gostje iz Slovenije udeležili v Kulturnem domu predstavo partizanskega večera, ki jo je priredilo Slov. gledališče. S tem se je obisk delegacije tudi zaključil.

RAZGOVOR Z DELEGACIJO SZDL SLOVENIJE

V torek je delegacija Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, ki je bila na dvodnevem obisku v Trstu, sprejela v prostorih jugoslovanskega konzulata odposlanstvo »Slovenske skupnosti«. Predmet razgovorov so bili problemi slovenske manjšine v Italiji.

I helikopterji nad komarje?

V torek se je sestal devinsko-nabrežinski občinski svet na redni seji. Župan in pristojni odbornik sta poročala o prizadevanjih uprave, da bi se čimprej izvedla temeljita akcija proti komarjem in drugemu podobnemu mrčesu, ki so se letos tako razpali, da predstavljajo resen problem zlasti v Štivanu, Devinu in Sesljanu, to je v turističnem predelu občine. Občinska uprava predlaga pokrajini in drugim pristojnim ustanovam, naj bi prizadeto področje razkužili s pomočjo helikopterjev, ker bi to bil najbolj učinkovit način pobijanja omenjenega mrčesa. Obstajajo pa težave, ker se zdi, da je leglo mrčesa na področju tržiške občine, ki doslej ni ničesar učinkovitega ukrenila.

Svet je nato med drugim izvolil svoje predstavnike v konzorcij za pobiranje troša-

rine, v konzorcij za tehnično, zdravniško in živinozdravniško službo ter v konzorcij Kraškega vodovoda. Izvolil je tudi občinsko davčno komisijo, ki šteje 10 članov.

Končno je pričel pravpo o dveh resolucijah, ki so ju predložili komunisti. Prva se zavzema za spremembo petletnega gospodarskega načrta, zlasti glede na položaj v ladjedelnici Sv. Marka v Trstu in na položaj tržiškega pristanišča. Druga resolucija pa poziva deželno vlado, naj poskrbi, da čimprej izda zakon, ki bo uredil vprašanje nadzorstva nad krajevnimi upravami. Ker ni bilo soglasnosti zlasti glede oblike resolucij, je svet soglasno sprejel predlog, naj posebna štiričlanska komisija svetovavcev pripravi skupen osnutek resolucij, ki naj ga nato predloži v odobritev občinskemu svetu.

Svetovavca dr. Floridan in Abdon Vižintin sta zatem obrazložila svoji resoluciji, ki obravnavajo prepoved dvojezičnega napisa na spomeniku padlim v osvobodilnem boju v Miljah. Ker so bili svetovavci KD in PSDI seznanjeni z vsebino resolucij šele na seji, sta bili nadaljnja razprava in glasovanje o resolucijah odloženi na prihodnjo sejo, ki bo v torek, 25. t. m.

Mnogo prenizka cena!

Na občinskem uradu v Dolini je razobesen seznam lastnikov zemljišč ki jih namerava uprava industrijskega pristanišča razlastiti za potrebe naftovoda Trst-Bavarska. Cena, ki jo je omenjena uprava določila za odkup zemljišč, znaša od 449 do 550 lir za kvadratni meter. Cena niti zdaleč ne odgovarja cenam, ki veljajo na tukajšnjem tržišču, ter je zato odločno prenizka, da bi jo razlašeni lahko sprejeli brez ugovora.

Spričo nevarnosti, da bi velekapital ponovno ogojlfal našega človeka je skupina občinskih svetovalcev dolinske občine, ki pripadajo Slovenski skupnosti, naslovila na župana Lovriho predlog za sklicanje nujne seje občinskega sveta, da bi na njej obravnavali to pretečo nevarnost ter sprejeli resolucijo, v kateri bodo odločno protestirali proti izredno nizki odkupni ceni za zemljišča in proti nezakonitemu delovanju službenecv SIOT, ki so v več primerih povzro-

čili škodo s tem, da so prihajali na zasebna zemljišča v zvezi s pripravami za gradnjo naftovoda. V predloženem osnutku resolucije ugotavljajo predstavniki Slovenske skupnosti da v takih primerih družba ni pravočasno javljala županu, da namerava poslati na prizadeta zemljišča svoje delavce tako, da župan ni mogel imenovati svojega zastopnika, da prisostvuje delovanju omenjenih oseb. Ob koncu nalagajo predstavniki Slovenske skupnosti občinskemu odboru nalogo, da takoj ukrene vse koristno in potrebno za zaščito občine in občanov.

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti dr. Škerk pa je naslovil na deželno vlado interpelacijo, v kateri se zavzema, naj bi deželna vlada nastopila pri pristojnih organih in pri vodstvu družbe SIOT da bi po de ili lastnikom razlaščenih zemljišč takšno odškodnino, ki bi ustrezala trgovskim cenam na zainteresiranem področju.

RAZSTAVA DOMAČIH VIN V NABREŽINI

Devinsko-nabrežinska občinska uprava bo priredila s sodelovanjem pristojnih kmetijskih organizacij in ustanov »IV. razstavo domačih vin«. Odprtje razstave bo na trgu v Nabrežini 26. junija ob 18. uri, trajala pa bo do vključno 29. junija.

Občinska uprava vabi vinogradnike devinsko-nabrežinske občine, ki so lani pridelali najmanj 700 litrov vina, naj prijavijo svoj pridelek za razstavo. Posebna komisija bo obiskala kleti prijavitelcev in od vseh prijavljenih vin izbrala dvajset najboljših, ki bodo nato razstavljeni. Prijave sprejema občinsko tajništvo do vključno 5. junija.

POJASNILO GORIŠKI JAVNOSTI

Od mnogih strani prihajajo k nam vprašanja, ali je lista, ki nastopa pri goriških občinskih in pokrajinskih volitvah pod znakom lipove vejice skupna slovenska lista ali ni.

V pojasnilo, zlasti slovenskim volivkam in volivcem, odgovorjamo: Pri volitvah za deželni svet so se zedinile slovenske krščansko in demokratično usmerjene skupine za enoten nastop pod znakom lipove vejice in, kar je glavno, z imenom »Slovenska skupnost«. Ime in znak sta nedvoumno kazala, da gre res za skupen nastop.

Za glasovanje 13. junija so nekatere skupine, ki so tvorile za deželo skupno listo, videle tudi sedaj nujno potrebo po skupnem nastopu. Prišlo je med SDZ in SKSZ v Gorici do izmenjave pisem, do nekih obrobni razgovorov, a do pravega in končnega dogovora pa žal ne.

Zato je lista z lipovo vejico postavljena samo od goriške SDZ, in zato ni izraz skupne volje vseh goriških Slovencev in Slovenk, zlasti ne tistih, kateri se ne vključujejo v italijanske stranke.

KANDIDATNI SEZNAMI

V torek so vložile svoje kandidatne liste za občinske volitve v Gorici še liberalna stranka, komunistična in Slovenska demokratska zveza.

Na liberalni listi je nekaj že znanih imen; med temi odvetnik Blessi in dr. Lebani, didaktični ravnatelj slovenskih osnovnih šol. Na komunistični listi je prvi odvetnik Battello, ki je bil že v tem občinskem svetu vodja skupine.

Kandidatni seznam »lipe« nosi kot prvo ime odvetnika Avgusta Sfižgoja, drugi je prof. Andrej Bratuž tretji pa prof. Stanislav Bratina.

Za pokrajinske volitve je SDZ postavila tudi svojo listo, na kateri kandidira prof. Martin Kranner, in sicer v okrožju Zagraj, kjer upa dobiti največ glasov, ker so tja vključene tudi nekatere slovenske vasi.

Včeraj so vložili svoje liste še demokratičnejši z nosilcem Martino, bivšim poslancem. Iz tega se skopa, da mu je namenjeno mesto goriškega župana. Demokratičnjski nosilec pokrajinske liste pa je dr. Chien taroli, ki bo torej nadaljeval svoje mesto kot predsednik pokrajine. Včeraj so vložile svoje sezname še socialistična stranka, ki je vključila med kandidate tudi Marka Waltritscha kot Slovenca, in PSIUP, ki je šele v zadnjih urah izpopolnila svojo listo.

PRVOOBHAJANCI

V nedeljo so obhajali po vseh goriških cerkvah, razen v farah pri ločniškem in pevmskem mostu, praznik prvega svetega obhajila. Ganljivo je bilo gledati pred oltarji z'asti deklice, ki so imele po novih predpisih prvič skoro vse enake bele obleke.

Novo cerkvene odločbe glede enotnih oblek, ki niso popolnoma obvezne, so v skladu z novim duhom v Cerkvah, da naj bodo verniki izenačeni pri cerkvenih obredih. Ne bo več nesmiselnih razlik prvega ali drugega razreda, na primer pri pogrebih ali porokah. Tako velja tudi za prvoobhajance, naj bodo izenačeni v obleki. Večina staršev je že zaradi varčevanja zadovoljna s tem socialnim stališčem Cerkv.

V nedeljo je pristopilo v Gorici 370 otrok prvemu svetemu obhajilu. Največ jih je bilo v stolnici in na Travniku; v vsaki cerkvi po 66. Katehetje so se vzorno potrudili tudi za okras v cerkvah.

KMETIJSTVO IN VREME

Goriška trgovska zbornica je izdala svojo običajno mesečno revijo o gospodarskem po'ožaju pokrajine. V zadnji številki razčlenjuje tudi položaj kmetijskega gospodarstva. Prihaja do zaključka, da se je opazilo ansko leto v vseh drugih gospodarskih panogah nazadovanje, dočim je bila kmetijska proizvodnja še kar zadovoljiva. Uspeh pripisuje predvsem ugodnim vremenskim razmeram. Ugodne so bile tudi prodajne cene za večino kmetijskih pridelkov. Tako sodi po'uradni »Notiziario economico«.

Predvidevanja za letošnje proizvodnjo, če upoštevamo vremenske prilike, bodo pa prav gotovo slabša. Kmetje se pritožujejo, da je do maja pritiskal mraz, zdaj pa že grozi suša. Na trgu so se komaj pokazale prve češnjke, za ceno jagod smo pa videi napisano kar dva tisoč pir. Vrtnina in zelenjad je tudi šele začela dobro poganjat. V goriški okoličici je vse zaostalo skoraj za tri tedne.

Števerjan:

VOLITVE — VINSKA RAZSTAVA

Priprave za občinske volitve so v g'avnem že pri kraju. Vloženi sta dve kandidatni listi, in sicer Kmečko-delavske zveze in Občinske enotnosti. Na prvi je nosilec iste Slavko Klanjšček. Druga imena so po vrsti sledeča: Humar Marcel, Skok Armand, Prilničič Izidor, Terčič Zdenko, Terpin Ciri, Mužič Bogomir, Mužič Alojz, Koršič Hadrijan, Hlede A'ojz, Trp'n Emil in Mikluš Marij. Dosedanji župan ne kandidira več.

Na seznamu Občinske enotnosti je zapisan kot prvi kandidat Slavko Štekar. O številčni moči pristašev obeh list ni mogoče še kaj točnega reči. Prva upa, da bo pritegnila več glasov kot pri zadnjih občinskih volitvah. Druga računa tudi na keke nove elemente, zlasti iz vrst mlajših.

V nedeljo je bilo slovesno odprt novi vodovod. Cerkvene obrede b'agoslovitve je opravil domači župnik. Govorila sta pa domači župan Podveršič in podpredsednik deželne uprave. V kratkem bo občina dala na dražbo še zadnja dela za ojačenje vodovoda, ki bodo znašala 13 milijonov lir. S tem bodo vse števerjanske hiše priključene na vodovodno mrežo. Izjema bodo morda nekatere hiše v Grojni, ki pa bodo bržkone navezane zaradi nižjih stroškov naravnost na goriško napeljavo.

Da ne bomo samo na vodo mislili, moramo spregovoriti tudi kaj o vinu. Pravzaprav bo najbolje, da pridete na pokušnjo in razstavo naših vin, ki bo prirejena ob prihodnjega četrta, 27. t. m do ponedelika. Otvoritev bo na praznik ob treh popoldne na Bukovju. Na tej naši predpoletni šagri bodo še druge razstave, folklorni nastopi in tudi zabave za mladino ne bo manjkalo. Kdor se je žani udeležil te gospodarske in zabavne prireditve, gotovo ne bo manjkalo tudi letos.

S SOSEDNE STRANI

V soboto so pokopali v Novi Gorici znane zdravnika dr. Antona Marušiča, m'rodu Sočanca. Pred vojno je ordiniral v Gorici, potem se je pa preselil preko meje. Bolehal je že dalje časa na neozdravljivi boleznii, kateri je podleгал v starosti 65 let. Naj počiva v miru!

iz Goriške

SVETOGORSKE SLOVESNOSTI

Sloveča božja pot na Sevti gori obhaja letos štiristoletnico, odkar jo oskrbujejo frančiškani. Božja pot se je začela že prej, in sicer leta 1539, ko se je Mati božja prikazala grgarski pastirici Uršu' Ferligoj.

Sprva je bila svetogorska cerkev podružnica solkanske fare. Leta 1565 so pa prišli na Skalnico frančiškanski bratje, ki so se morali umakniti iz Bosne pred Turki. Redovniki so poskrbeli za zidavo mogočne bazilike in samostana.

Romarsko svetišče je učaka o dosti lepih in slovesnih dni, prav posebno še leta 1717, ko je bil Marijin kip slovesno kronan. Prišli so pa tudi dnevi ponižanja in razdejanja. Vedno pa sta cerkev in samostan spoel vstala iz razvalin; so se izpolnile besede, ki so vklesane nad vhodom v baziliko »Ego autem steti sicut prius«, »Jaz sem pa vstal kot peprej«.

Letošnje zahvalne slovesnosti so se začele v nedeljo 9. maja s slovesno mašo solkanskega pre'ata Andreja Simčiča. Na »Kronansko nedeljo«, 27. junija se bodo zbrali v svetišču predstojniki jugoslovanskih frančiškanov. Na Veliki šmaren bo ime' slovesne obrede škof slovenskega Primorja mons. Jenko. Spominske slovesnosti se bodo končale ob prazniku vseh svetih z zadušnico za sto redovnikov, ki so umrli na Sveti gori.

Še večji praznik se bo pa obhaja čez dve leti v spomin na 250 letnico kronanja svetogorske Kraljice.

Trbiž:

NOVE NAPRAVE

Lastniki televizijskih sprejemnikov v našem okraju se že dalj časa pritožujejo, da gledajo na ekranih zelo slabe oddaje. Občinski odbor se je pritožil tudi na deželnega prisedelnika za turizem. Te dni je županstvo prejelo odgovor, da se bodo v najbližšem času, morda že do julija, izboljšale tehnične naprave za televizijsko sprejemanje.

Na svoji zadnji seji je občinski odbor tudi odobril stroške za napeljavo vodovoda v Fužine. Za začetna dela je dočlenih 35 milijonov lir. Potrebni pa bo še drugih 15, da bo vodovod napeljan do vseh hiš. Začetki bodo najprej z gradnjo večkega zbiralnika, ki bo stal pri železniški postaji.

S turistično sezono smo še na slabem, kljub drugi po'ovci maja. Na Višarjah leži sicer še več kot meter snega, a za smuko ni več, ker se taja pa zobet zmruzuje. V popravilu je tudi žčnica, ki ne bo delovala nekaj dni.

OBČNI ZBOR

Sindikata slovenskih šolnikov v Gorici je sklical redni letni občni zbor za petek 21. maja 1965 ob 17. uri v risalnici učiteljskega, ulica Croce.

Na sporedu so poleg običajnih točk in odborniških poročil tudi volitve. Odbor vabi svoje člane, da se ga polnoštevilno udeleže. Poživitve sindikata je nujno potrebna sprčo mnogih stanovskih vprašanj, ki se tičejo tudi položaja naših šolnikov.

ČESTITAMO!

Na glasbeni akademiji Indiana University v Združenih državah je opravila doktorske izpit gosposična Damijana Bratuž, hči znanega kavarbarija Rudija. Mlada glasbenica namerava nadaljevati svojo umetniško dejavnost v Kanadi.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Dva pomembna koncerta

KONCERT ZBORA »JACOBUS GALLUS«

Pevski zbor »Jacobus Gallus«, ki ga vodi Ubald Vrabec, je priredil v soboto zvečer v Kulturnem domu jubilejni koncert za dvajsetletnico svojega obstoja.

Za nastop je vladalo veliko pričakovanje. Temeljito pripravljen si je izbral zbor za to priložnost tehten in muzikalno polnovreden spored, ki je bil razdeljen tako, da je obsegal v začetnem delu skladbe iz zakladnice stroge polifonije Gallusa in Lassusa, dalje Pahorja, Čajkovskega in Noble Caina. Ta del so zaključile skladbe Ukmarja, Simoniti in Lajovca. Že pri vstopu prvih akordov začetne pesmi Čajkovskega »Vjeruju« je povzročil zbor prijetno iznenađenje med poslušalci z nenavadno čisto ubranostjo in s tenkočutno dinamiko,

ki jo je dirigent Vrabec še bolj stopnjeval v Galusovem šesteroglasnem »Miserere«. Gallus je velik mojster polifonskega prepletanja glasov in v tonalnih kombinacijah te genialne skladbe, ki zavzema ponekod prav orkestralno.

Svojo dirigentsko sposobnost je izrazil Vrabec tudi v krasnem Lassusovem peteroglasnem »Motetu«. V tem je klasično klesal teme, da je kontrapunktično prepletanje izstopalo v jasnem in prozornem oblikovanju. V Pahorjevem »Očenašju hlapca Jerneja« so bile močno podčrtane komplikirane modularne zveze, ki predstavljajo trd oreh za še tako dober zbor. Ganljiva in v srce segajoča je vsebina te skladbe. Tudi Noble Cainov »Deep river« skriva v sebi zanimive harmonične in kontrapunktične probleme in pogoste »zadržke«. V tej skladbi je lepo izvajal svoj solistični delež basist Ivo Sancin. Duhovito je zasnovana Ukmarjeva pesem »In če sem samo vetru brat«. Simonitijska skladba »Preproste besede« je krasna, vsebinsko bogata umetnina, ki spada v vrsto naših najboljših zborovskih stvaritev; sopranski solo je lepo zapela Ščukova. Ugajal je tudi Lajovčev »Pomladni spev« in Ukmarjeva igrivo šaljiva in posrečena muzikalna domislica »Zoga«.

Sledile so pesmi druge polovice sporeda: Vrabčeva »Slovenska pesem«, ki je že a promoviti aplavz, da jo je moral zbor ponavljati. Podobnega odobravanja je bila deležna tudi Vrabčeva »Bilečanka«. Vrabec je priznan zborovski skladatelj, polifonsko usmerjen in v svoji koncepciji iznajdljiv. Njegov zbor je pokazal s tem koncertom velik napredek. Na koncu sporeda so sledile še nekatere, povprečnim poslušavcem lažje dojemljive skladbe: Sattnerjeva »Na planine«, Slavenskega »Jeseniske noči«, Boštjančičeva »Zabučale gore«, dve Vrabčevi »Ko ptičica sem pevala« in tržaška »Kej m' boš tako zamjelo!« ter Slavenskega »Rugalica«. Poleg baritonista Sandra Zernjela je uspel tudi tenorist Ferluga s svojim nežnim, elegičnim solom v pesmi »Zabučale gore«.

Pevski zbor Gallus je dosegel popoň uspeh in zaslužen odobravanje. Ko si bo s časom še spo-

polnil glasovne skupine (tenorje, soprane) in če bo vztrajal pri dosedanjem delu, bodo njegovi uspehi lahko še večji.

K. S.

NASTOP MLADINSKIH PEVSKIH ZBOROV

Sola Glasbene Matice je priredila v nedeljo v Kulturnem domu sklepni nastop mladinskih pevskih zborov in harmonikarskega zbora Glasbene Matice. Najprej so nastopali mali pevci in pevke mladinskega zbora Glasbene Matice iz Trsta in z Opčin ter prosvetnega društva Prosek-Kontovel in zapeli ob spremljavi instrumentalnega ansambla tri ljudske: »Polževo ženitev«, »Glejte, že sonce zahaja« in »Naša mamica« pod vodstvom prof. Ignacija Ote. Za tem je nastopil zelo številni zbor »Kraški slavček« šole Glasbene Matice Devin-Nabrežina, tudi s spremljavo instrumentalnega ansambla pod vodstvom prof. Erminija Ambrozeta, ki je v svoj program vpletel Skerjančevo »Uspavanko« in »Pomladansko koło« s klavirsko spremljavo Jasne Logar.

V drugi polovici sporeda smo poslušali zbor harmonik, ki je izvajal pod vodstvom prof. Svetke Grgiča Schubertovo »Pomladansko pesem«, Fibichov »POEM«, Gregorc — Kuharjevo »Židano marelo« in Simoniti-Kuharjev »Potrkan ples«. Sledili sta ljudski pesmi »V nedeljo zjutraj« in »Pa se sliš«. Za zaključek so združeni mladinski zbori Glasbene Matice iz Trsta, Opčin, Prosek-Kontovel in »Kraški slavček« Devin-Nabrežina dvoglasno zapeli ob spremljavi zbora harmonik pod vodstvom prof. Svetke Grgiča pesmi »Ko so fantje proti vas si šli« in »Moja kosa je križavna«.

Prisrčen je bil pogled na množico nedoržnih, cvetočih obrazov — menda jih je bilo nad 150 — ki so pazljivo in pogumno sledili svojemu vodniku. Res, da so bile pesmi z izjemo nekaterih dvoglasnih večinoma enoglasne, zato so pa bile temeljito pripravljene. Disciplina se je pokazala že pri vstopu in odstopanju z odra. Bister opazovalec je lahko zabeležil na mnogih obrazih malih pevcov vidno prizadevanje, da bi čim bolj uspeli s svojim sodelovanjem. Očke so se jim iskrile, lička so žarela v hrepenenju, da bi čim bolje uspeli. Pri nekaterih pesmih je bilo opazno stremenje po dinamičnem diferenciranju. Tudi intonacija je bila prav dobra.

Malčki in njih vodje so želi obilo pohvale številnih obiskovalcev nastopa.

K. S.

Milko Bambič - šestdesetletnik

Kdo bi si mislil, glede na njegovo mladostno energijo, a je res: tržaški slikar Milko Bambič je dosegel 60 let. To so leta, s katerimi stopa človek v pokoj. Vendar pa zanj ne bo pokojnine, čeprav že 42 let pomaga našim založbam reševati probleme opreme in ilustracije knjig, revij in časopisov. To je pač zla usoda nekaterih kulturnikov v Trstu. Tukaj hočemo podati le dejstva, ki najbolj prikazujejo kulturni pomen njegovega dela v našem tisku že od samega začetka njegovega delovanja. Do svojega 22. leta, v letu 1927, je izdelal nekaj sto ilustracij, to je verjetno več, kot jih je pred njim izšlo v dotedaj skromno ilustriranim primorskem tisku. V prvem letu njegove emigracije v Jugoslavijo, leta 1928, najdemo v domačem tisku še okoli 90 Bambičevih risb. V naslednjih letih, ko ne sodeluje, pa niti tucat risb naših slikarjev in le nekaj risb neznanih diletantov. To porazno stanje se pa popravi, ko je začel Bambič leta 1932 spet sodelovati.

Njegovo kulturno vrednost v našem tisku pa nam še bolje podajo sledeča prvenstva:

1925: Bambič je prvi ilustrator Cankarjevih del (Hlapec Jernej v italijanskem prevodu I. Regenta, 5 litografij, zal. Parnaso — Trst); 1927: ustvari prvi slovenski strip (Bucibu, Naš Glas — Trst); 1928: je prvi slovenski slikar, ki izdaja kot odgovorni urednik in ilustrator šalji list (Skovir — Ljubljana); 1930: je prvi slovenski slikar, ki se ukvarja z reklamno in ustanovi zanjo neko podjetje (Reklamografica — Zagreb, lepaki za Radensko, Pekocevlje, Hubertus milo, »Slovenca« itd.); po vojni je v Trstu izdelal 13 lepakov za kulturne in politične manifestacije); 1932: uresniči prvo slovensko mladinsko knjigo v barvah, tiskano v litografiji po izkušnjah ofsetnega tiska lepakov (Ribičič: »Miklavževa noč«), kar šele omogoči Mladinski Matici redno izdajanje slikanic v barvah; 1935: omogoči tisk slikanice na 62 straneh za dotedaj najnižjo ceno 3 din (Bambičev »Kralj Honolulu« — zal. Mladinska Matica, tisk Čemažar); 1945: izdala prvi slovenski lepak, litografiran v Trstu (Partizanski teden); 1955: uresniči prvo večbarvno šolsko knjigo pri nas (II. berilo Mlado cvetje); 1956: omogoči tisk prve revije v barvah v Trstu (Galeb III. letnik), ki je tudi prvi slovenski list v iris tisku (mnogobarvni preliv s enim tiskom) in v katerem doseže tudi rekord po številu vsebovanih risb (letnik V — št. 5 in 6, 46 oz. 42 risb in dvobarvni linorez ovitka).

To so rekordi, ki govore sami zase. Mnogo jih je. Med njimi pa je tudi rekord Bambičeve izredne mladostnosti. In tega mu iskreno želimo, da bi ga obdržal še dolgo let v prospeh našega tiska.

In tudi »Novi list« mu prisrčno čestita k šestdesetletnici ter mu vošči še mnogo uspeha.

Peta številka „MLADIKE“

Izšla je majska številka »Mladike«, ki prinaša na uvodnem mestu članek »V maju pred dvajsetimi leti«, posvečen odporlnškemu gibanju in spominom na vojno trpljenje. V članku, ki ga je napisala Nataša Kalanova, je rečeno med drugim: »Dvajset let po tistih strašnih dneh sklonimo glave pred velikimi žrtvami vojne. Poklonimo se vsem svojim bratom in sestram, ki so darovali svoje življenje za svobodo. Premalo je dvajset let, da bi mogli izbrisati vse madeže kleve in obre-

Kulturne novice

V Cannesu se je začel 12. maja tradicionalni filmski festival. Odprli so ga s predvajanjem ameriškega filma »In harm's way« Otta Premingerja. Film so predvajali izven konkurence.

Te dni so objavili podrobni program za osmi Festival Dveh svetov v Spoletu. Festival bo trajal od 24. junija do 18. julija. Festival se bo začel z gala predstavo Verdijeve opere »Otello«.

Baletni ansambel moskovskega Boljšoj - teatra je odpotoval na turnejo po Jugoslaviji in Madžarski. Po gostovanjih v Beogradu, Ljubljani in Zagrebu bo nastopil tudi na Dunaju.

Poletna operna sezona v veronski Areni se bo začela 21. julija zvečer z Bellinijevo opero »Norma«. Dirigiral bo Gianandrea Gavazzeni.

Neko kulturno združenje v Turinu je naznailo, da je ruski pesnik Jevgenij Jevtušenko sporočil, da bo v kratkem obiskal Italijo. Jevtušenka so že pred dvema letoma povabili na obisk v Italijo, vendar so njegovi potni načrti takrat padli v vodo, ker sta ga ravno takrat Hruščev in sovjetska Zveza književnikov ostro napadla.

kovanj, ki sta jih pogosto razsula zavist in politična strast. Toliko iste vere v svobodo zlepa ni nosil noben narod v sebi, kot jo je slovenski. Bli smo se zanj z različnimi sredstvi in po različnih poteh, in nikogar ni bilo, ki bi ne verjel, da pride. Svoboda — osebna in narodna.«

Sledijo tri lepe pesmi Brune Pertot z naslovi »Poet 1965«, »Pomladni koncert« in »Pesem moške deklice«. Prostor nam ne dopušča, da bi kaj več spregovorili o njih, lahko pa rečemo, da te pesmi razodevajo, da je Bruna Pertot zelo napredovala od svoje prve zbirke pred leti, le v njenem pesniškem jeziku bi si želeli še nekoliko več izčiščenosti in skrbnosti (n. pr. »targe«!) Igor Tuta je prispeval črtico »Med brinjem na gmajni«, v kateri je izrazil občutek svobode in prešernosti, ki se ga poloti na gmajni, hkrati pa je skušal vnesti v ta občutek tudi nekaj nacionalnega zanosu, kar vpliva nekam prisiljeno, čeprav Tuta drugače je kar dobro píše. Objavljen je delni prevod reportaže »Slovinci ne razkladajo več premoga«, ki ga je objavil znani italijanski pisatelj Enzo Betizza v eni zadnjih številjk dnevnika »Corriere della sera«. Zora Saksida nadaljuje svojo povest »Tujci povsod«, Janez Belej pa svoj popis iz Basutolanda. Maks Sah je napisal članek o obisku filmov v Italiji, Sergej Stofa pa lep članek o Beneški Sloveniji. Objavljen je tudi iz leček iz znanega pisma, ki ga je poslal pisatelj Mihajlo Mihajlov vsem listom v Jugoslaviji in ki ga je v celoti objavil tednik »La fiera letteraria«. Martin Jevnikar piše o letošnji literarni nagradi »Vstajenje«.

Ta številka Mladike prinaša obširen razgovor »za okroglo mizo« z mladino.

Ostalo vsebino sestavljajo še razni kratki prispevki, pisma bralcev, poročila o aktualnih dogodkih in o kulturnih prireditvah, rubrika »Po naši deželi«, poročila o predavanjih, literarnem večeru tržaških književnikov v Ljubljani, o radiu, gledališču in drugo. Številka je tudi bogato ilustrirana.

GOSPODARSTVO

Stanje čebelarstva v Italiji

V Italiji je danes med zelo poceni, kar je posledica lanske izredno dobre letine. Medtem ko v prejšnjih letih niso vedno pridelali po 10 kg meda na panj, so premmogli v l. 1964 dobili od vsakega panja po 100 in več kg meda. Vreme je bilo čebelam v gavnem naklonjeno, medilo pa je vse, pa naj je rastlo na morskih obalah ali v visokem gorovju, na kamnitem svetu ali na z enim ravninah in obronkih ali v temnem gozdu. Celotni lanski pridelek meda cenijo na več kot 100.000 stotov, porazdeljenih na okoli 700.000 čebelnih družin.

Tako velik pridelek meda je močno vplival na znižanje cene. Prvi pomladni pridelek je imel še ceno 350 lir za kg, a cena je stalno padala vse do jeseni, in sicer po 50 lir pri kg v mesecih junij, julij, avgust in september, tako da se je v začetku jeseni dobil med pri čebelarju po 150 lir za kg. Če pa je kdo prevzel celotni pridelek, ga je lahko dobil še po nižji ceni. Koncem l. 1964 so čebelarji imeli neprodano še okoli četrtino vsega pridelka, trgovina je bila dobro založena, mnoga industrijska podjetja pa so imela ostanke še iz l. 1963. Zato pa ni nobenega upanja, da bi se letošnje pomlad trgovina z medom kaj izboljšala. To je delno tudi posledica mnogih inozemskih ponudb meda, ki so za italijanske trgovce z medom zelo ugodne. Ponujajo ga predvsem južnoameriški državi Argentina in Čile, Mehika, Združene države, iz Evrope pa predvsem Španija, a tudi Jugoslavija. Uvoz meda je znašal lani 8.777 stotov za približno 200 milijonov lir ali za približno polovi-

co toliko kot l. 1963. Izvoz je znašal 912 stotov, za 36 milijonov.

Pridelek voska v Italiji je pičel. Računajo ga na okoli 6 tisoč stotov in ga porabijo skoraj vsega za napravo umetnih satnic. Tudi cena za vosek je bila nižja kot prejšnje leto. Na soncu topjen vosek je dosegel 650 do 700 lir, z ognjem topjen pa 600 lir. Ker pa je v Italiji znatna poraba voska za sveče, ga tudi uvažajo in l. 1964 je stal uvoženi vosek 93 milijonov lir.

Ziva je bila lani reja in prodaja matic. Zrejenih jih je bilo nad 40.000 in vse so šle z lahkoto v promet, delno v notranjosti, delno v izvoz. Cena za matice je bila največ 1.100 lir.

Skoraj 100 milijonov pa dobijo italijanski čebelarji za matični m'ček (gelatina reale). Letno proizvodnjo cenijo na nekaj več kot 400 kg, cena pa je okoli 250 lir za gram. Po tej snovi povprašuje najbolj industrija zdravi (pa tudi mamil). Mnogo tega blaga pride iz Jugoslavije.

Vsi vemo, da ne bi bilo sadjarstva, če bi ne bilo čebel, ki raznašajo cvetni prah in s tem omogočajo opoditev cvetov. Tega čebelnega dela se poslužujejo tako sadjarji kot čebelarji. Slednji odstopajo sadjarjem v dobi cvetenja v najem svoje čebelne družine in dobijo za to uslugo po 2.500 do 3.000 lir od panja. Mnogokrat pa se pripeti, da imajo čebelarji od tega samo izgubo, ker nekateri brezvestni (kakšenkrat tudi nevedni) sadjarji ravno med cvetenjem škropijo proti škodljivcem s strupenimi sredstvi in čebele popadajo mrtve. — V bodočnosti se

Dobičkonosne krave

Krave so dobičkonosne, če imajo naslednje lastnosti: a) Ze po svojem izvoru morajo spadati k pasmi ali družini, ki se odlikuje po znatni mlečnosti. b) Če so istočasno nezahtevne glede krme in se v si i zadovoljijo tudi s samo grobo domačo krmo. c) Morajo pa imeti lastnost, da dobro izkoristijo izredno dodano močno krmo in jo bogato poplačajo. č) Dobro morajo izkoristiti in seveda tudi poplačati sorazmerno visoke količine močne krme.

Pred kratkim umrlj živinorejski strokovnjak Carolis v Cremoni je trdil, da povzročajo v današnjih razmerah izgubo vse krave, ki dajo letno manj kot 4.000 litrov m'eka. Do istega zaključka so prišle nedavno tudi razne živinorejske farme v Jugoslaviji. Tako in še višjo količino mleka bi morale dajati krave, da bi bile dobičkonosne, kadar hočejo prodajati mleko po političnih, to je po nizkih cenah, katerih oblast noče zvišati iz strahu pred potrošniki. Po političnih cenah pa se prodaja m'eko skoraj po celem svetu, ker je že tako, da povsod najraje in najlaže pritisnejo na kmetovalca, ki še ni vaju organzirat protestnih stavk.

Pa bo kdo rekel: kako pa je kmetovalec prej izhaja, ko se ni imel tako mlečnih krav in je bilo mleko poceni? — Tedaj so bili vsi kmečki pridelki poceni, dolga stoletja, vse do zadnjih let. Zato pa so bili kmetovalci večinoma mršavi, ker so se slabo hranili; bili so strgani oziroma zakrpa-

ni, ker ni bilo sredstev za boljšo obleko, na deželi je bilo mnogo brezposelnih, mnogo kmečkega proletariata, ker ni bilo zadostno plačanega de'a.

Z razvojem industrije in prometa, delno tudi zaradi višje izobrazbe, so se razmere na kmetih bistveno spremenile, a ne predvsem kmetskemu stanu v korist, zato je postala kmečka mladež zelo redka, ker zapušča zemljo in sili v druge pridobitne poklice. Marsikje zapuščajo zemljo tudi gospodarji. Prav v zadnjih mesecih se opaža nekoliko izpremembe: pri nas ne silijo več toliko v industrijo in promet, ker je zavladalo tudi tam nekoliko gospodarske krize.

In kaj je z dobičkonosnimi kravami? Danes so na mestu samo krave z visoko mlečnostjo, ker le od takih se lahko pričakuje, da se bo reja izp'čala. Krave, ki ne dajo več kot 4.000 litrov mleka v 305 dneh (doba ene molzne dobe) donasajo izgubo, če napravite podroben račun in upoštevate vse, npr. tudi najemnino hleva in svoje najmanjše opravilo z živino, pač tako, kot de'ajo nastavljeni in prosti profesionisti ki hočejo imeti plačano, če le mignejo s prstom.

Poleg tega morajo izginiti politične cene za mleko in druge kmečke pride'ke v breme kmetovalca. Mleko naj se le daje potrebnim po politični, to je znižani ceni, a to razliko v ceni naj plača oblast, skupnost ali kdor koli, a ne kmetovalec, živinorejec.

bo najbrž posojanje čebel zaradi oploditve cvetov še bolj razvilo, a takega obsega, kot ga zavzema v ZDA, pri nas ne bo doseglo.

Iz Jugoslavije prihajajo glasovi, da imajo tudi tam mnogo neprodanega meda, čebele — pomočnic v kmetijstvu — pa je premalo.

Italija, kot članica Evropske gospodarske skupnosti, se poteguje za do'ločitev precej visoke uvozne carine na med, ki naj zajamči dobičkanosno čebeliorejo v vseh priključenih državah. V tem smislu deluje tudi poseben odbor, ki zastopa čebelarje iz vseh 6 držav Evropske gospodarske skupnosti in ki se je kot de'ovna skupina vključil v organizacijo kmetijskih strokovnih zvez s sedežem v Bruslju.

ŽENA IN DOM

Kako naj se sončimo

Kako naj se začnem sončiti, da se mi ne bo opekla koža? To se mi zgodi vsako leto, kljub vsej previdnosti, po receptu »samo po pet minut prve dni«. Tanja

Ker je to vprašanje aktualno in bo zanimalo veliko število naših bralk, ga bomo nekoliko obširneje obdelali:

Sončenje je dandanes tako terapevtski pripomoček kot tudi kozmetično sredstvo. Zagorela koža je moderna, a biti mora lepo zagorela. Kako naj porjavimo, ne da bi dobile opekline, boleče mehurje ali celo vročino? Sonce izžareva infrardeče in ultravijolične žarke. Leteh je le pet odstotkov vsega sončnega žarkovja in prav ti močno vplivajo na našo kožo. V njej nastane kožno barvilo ali pigment, ki se začne zbirati v spodnji plasti kože povrhnjice. Ta plast pigmenta ščiti spodnje plasti kože pred premočnim vplivom sončnih žarkov.

Ultravijolični žarki imajo velik blagodejen vpliv na naše telo: pospešujejo obnovo povrhnjice, sušijo premasno kožo, z njihovo pomočjo nastaja v telesu vitamin D, ki je izredno važen v boju proti tuberkulozi in rahitisu. Vse te ugodnosti pa čutimo le, če se znamo pravilno sončiti. Prekomerno izpostavljanje soncu namreč lahko škodi. Posebno sedaj, ko se bliža kopalna sezona in nas je skoro sram, da bi se pokazali na plaži čisto beli, ne smemo izpostavljati sončnim žarkom naše kože predolgo, ker je njena odpornost po dolgi zimi mnogo manjša. Na njej se lahko pojavijo mehurji in rane, in če pride do tega, nam sončenje škodi v zdravstvenem in kozmetičnem pogledu.

Zato pričnimo že zgodaj spomladi s postopnim sončenjem, najprej po pet, nato deset minut in tako naprej, da naša koža postopoma porjavi, in poleti bomo prenesli tudi celodnevno bivanje na soncu.

martina

CIVILNA SLOVESNOST

Ministrsko predsedstvo je odredilo, da se bo letos praznoval 24. maj, 50. obletnica vstopa Italije v prvo svetovno vojno, kot civilna slovesnost. Uradni se bodo zaprili opoldne, po vseh šolah pa se bodo vršile spominske svečanosti.

Prvotno je vlada nameravala, po želji domoljubnih organizacij, naj bi se 24. maj proglasil za državni praznik. Izkazalo pa se je, da bi utrpelo narodno gospodarstvo zaradi ukinitve dela okrog 80 milijard zgube.

V Rimu so začeli snemati v režiji Luigija Comencinija prizore za nov film o »Don Camillu in Peppone«, ki ju igra tudi tokrat Fernandel in Gino Cervi. Velik del filma se odigrava v Sovjetski zvezi. Mala neznanca sovjetska vas postane namreč »posestrimsko mesto« italijanske vasi in Peppone ter Don Camillo odpotujeta kot njena odposlanca v Sovjetsko zvezo. Scenarij je napisal seveda Giovanni Guareschi.

VIRGILU ŠČEKU V SPOMIN

Kakor poročajo italijanski listi, je bila pri ministrskemu predsedniku Mussoliniju neka deputacija, obstoječa iz raznih fašistovskih prvakov iz Vidma ter iz obeh ravnateljev slovenskega goriškega fašistovskega glasila Nove dobe. Poklonila je Mussoliniju dva darova videmskega mesta.

Zvečer istega dne sta bila sprejeta urednika Bandelj in Peternelj od Mussolinija še v posebni avdienci.

O tem sprejemu je poročal tržaški Piccolo takole: »Slovenska časnikarja sta razložila ministrskemu predsedniku vsa težka politič-

158. Dr. E. BESEDNIJAK

na in gospodarska vprašanja, ki se tičejo naše obmejne pokrajine. Eksclenca Mussolini se je živahno zanimal za njihove podatke ter je izjavil svoje odobravanje k sijajnemu delu, ki ga razvijata oba časnikarja v nacionalnem oziru. Izrazil je tudi svoje trdno uverjenje, da se bo v najkrajšem času izvršilo duhovno ujedinjenje med starodavnim italijanskim narodom in novimi italijanskimi državljani.«

Iz navedenega je razvidno, da je bil Mussolini o delu slovenskih fašistov dobro poučen in ga je popolnoma odobral.

OBČNI ZBOR GORIŠKIH FAŠISTOV

V Gorici se je vršil prvi občni zbor fašistovske stranke po prikloplitvi Gorice k Vid-

mu. Prisoten je bil tudi videmski prefekt Peter Pisenti, ki jih je pozdravil v imenu vlade.

Med novimi fašisti je bilo videti v dvorani senatorja Jurija Bombiga, občinskega tajnika Gorice komendatorja Beviglio, ravnatelja hipotečnega zavoda Chiaruzzija, odvetnika Maranija, dr. Grusovina in profesorja Venezia: sami možje, ki so postali fašisti po revoluciji in so do tedaj imeli svoje posebne nazore.

Glavna točka dnevnega reda je bila volitev novega vodstva in poravnava notranjih sporov. Posebno Pisenti je priporočal, naj se nehajo prepri med goriškimi fašisti.

Po daljšem prerekanju so se zborovalci pomirili in pričele so volitve, ki so trajale do 2. ure zjutraj. V vodstvo ni bil izbran **niti en slovenski fašist**.

Pravo mišljenje o Slovencih so izrazili fašisti v parlamentu, kjer je poslanec Giunta prekinil poslanca Wilfana z besedami: »Pojdite v Beograd, vi, črede divjih ušivcev!«

Kaj pravite k temu gospod »pisatelj in ušivec« Bandelj, kaj meni o stvari »ušivec« Peternel, kako sodi o zadevi nadučitelj »ušivec« Toroš in kaj misli ostala čreda?

IZGON GORIŠKIH KAPUCINOV

Meseca julija leta 1923 je bila prizadejana Slovencem v Gorici krivica, ki vpije do neba. V teh dneh so na višji ukaz priklopili kapucinski samostan v Gorici beneški provin-

ci, izgnali iz njega dosedanje kapucine in jih nadomestili s tujci, ki našega ljudstva ne razumejo.

Novodošli kapucini so odpravili iz cerkve slovenske pridige in slovensko petje. Kdo je vse to zakrivil? Uradno poročilo navaja sv. očeta samega. Kako je mogla priti sv. stolica do tega koraka?

Očividno je bila sv. stolica krivo poučena o razmerah na Goriškem. Na delu so bile sile, ki so uporabile vsa sredstva, da spravijo slovenske kapucine iz Gorice. Obrnili so se celo na fašistovske poslance in ministre, da dosežejo svoj cilj.

Posledice izгона naših kapucinov so vsem vidne, kapucinska cerkev je malone prazna. Ob nedeljah je bila pri vseh mašah, zlasti pa pri slovenskih pridigah natlačeno polna. Sedaj je cerkev skoraj prazna, kajti novi kapucini ne znajo slovenščine in jim je ljudstvo, s katerim občujejo, tuje.

Kapucinska cerkev se je spremenila v grob za našo vero in **naš jezik**. Slovenci smo z izgonom slovenskih kapucinov potisnjeni v ozadije, za nas ni ne pri vladi in ne v cerkvi več ravnopravnosti.

Ali so na vse te posledice pomislili tisti, ki so povzročili izgon slovenskih kapucinov iz Gorice? Ali naj se ukloni pred vladnim čiščenjem tudi Cerkev, ta edina ustanova, ki je branila male in zatirane? Že prvim vernikom e je rezal kruh božje besede v narodnem jeziku, po dvatisočletnem obstoju katoliške Cerkve pa se jemlje vernikom možnost opravljati svoje verske dolžnosti v svojem materinem jeziku.

(Dalje)

In oba moška sta z grozečimi kretnjami podkrepila njeno vprašanje.

Harry je vzel iz žepa pest draguljev. Bil je b'ed kot platno. »To je vse, kar je ostalo,« je zastokal. »Toda prisežem vam, da nisem jaz kriv... Če hočete biti tako dobri, da počakate, bomo gotovo lahko dobili del draguljev nazaj; bojim se pa, da je drugi del za vedno izgubljen.«

»Gospa,« se je oglasil general, »tudi če bi bili napravili še petdesetkrat več dolgov, kot ste jih, tudi če bi mi bili ukradli diadem in prstan moje matere, bi vam bil navsezadnje vendarle odpustil. Toda vi ste mi izmaknili maharadžov diamant, gospa, Oko luči, Ponos Kašgrja!... Ukradli ste mi maharadžov diamant!« je zavpil in dvignil roke proti nebu. »In med nama je vse končano, gospa!«

Ona pa je odvrnila:

»General, prisegam vam, da je ta vaš govor eden najprijetnejših, kar sem jih kdaj slišala od vas; in v sedanjem propadu se imam še za srečno, če bo učinek tega vašega govora vsaj ta, da se vas bom reši a. Pogosto ste mi očitali, da sem vas poročila zaradi vašega denarja: no, prav, povem vam, da sem se že dolgo kesala, da sem napravila to zamenjavo; v primeru, če bi vi bili še v starosti za ženitev, in tudi če bi imeli diamant, ki bi bil večji od vaše glave, bi odsvetovala celo svoji vratarici, da bi vas poročila. Kar pa zadeva tebe, Harry,« je nadaljevala gospa in se obrnil k Harryu, »si pokazaj tu notri dovolj spretnosti; prepričani pa smo, da ti manjka moškosti, razsodnosti in dostojanstva. Zato je bolje da izgineš in se več ne prikažeš. Če pa hočeš svojo plačo, se boš lahko vpisal v seznam upnikov ob konkurzu mojega bivšega soproga.«

Harry je komaj doumel smisel teh besed, ko ga je obsul general še s hujšo ploho besed.

»Za zdaj pa boste šli z menoj do najbližjega policijskega inšpektorja. Lahko ste prevarili preprostega vojaka, kot sem jaz, toda oko zakona bo znalo odkriti vaše sramotne prevare. Čeprav bi zdrknili tako globoko, da bi moral ze'je jesti zaradi spletk, ki sta jih napletla vi in moja žena, hočem vsaj to, da boste za vaš plemeniti trud nagrajeni, kot se spodobi. In Bog mi gotovo ne bo odrekel velikega zadoščenja da bom videl, kako vas bodo držali ob kruhu in vodi do smrti.«

Nato je odvrnil Harrya iz salona in ga suval pred seboj po stopnicah in po ulici do policijske postaje tistega mestnega okraja.

■ 15 ■

MAHARADŽOV DIAMANT

R. L. STEVENSON

Zgodba o škatli za trakove

Tukaj se konča nesrečna zgodba o škatli za trakove. Toda za nesrečnega Harrya je bilo najtežje začeti novo in dostojnejše življenje. Policijo je z lahkoto prepričal o svoji nedolžnosti. Da ji je vsa potrebna pojasnila in pomagal, da je prav usmerila svojo preiskavo, in eden izmed policijskih poveljnikov mu je celo čestital za njegovo poštenost in neoporečnost njegovega ravnanja. Več oseb se je začelo zanimati za njegovo nesrečo in čez nekaj časa je tudi podedoval po neki neporočeni teti, ki je živela v Worcestershireu, vsoto denarja, nakar je poročil Prudencijo in odpul v Bendigo, ali kot pravijo drugi, v Trincomalee, zadovoljen kot pirh in s polno glavo načrtov.

II.

Zgodba o mladem duhovniku

Prečastiti Mr. Simon Rolles se je odlikoval v študiju moralnih ved in je prišel že daleč v študiranju Božje narave. Z objavo neke svoje teze o »krščanskem pojmovanju socialnih obveznosti« si je pridobil celo določen s'oves na oxfordski univerzi in med bogoslovci se je govorilo, da piše m'adi Rolles še vse važnejše delo o avtoriteti cerkvenih očetov. Ves ta verski študij in njegovi ambiciozni načrti pa mu nikakor niso mogli nuditi kakega praktičnega napotila za njegovo življenje. Iskal si je ravno svojo prvo dušnopastirsko službo, ko je nekega dne na svojem slučajnostnem sprehodu po tistem delu Londona, kjer so se odvijali dogodki, ki smo o njih poročali, zagledal lep, miren in gosposko urejen vrt, kjer bi mogel v miru in v samotni študirati. Povprašal je v hiši ob vrtu, in ker najemnica ni bila visoka, se je nasečil pri Mr. Raeburnu, vrtnarju in lastniku v Stockdove Lane.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

STEDO - spominski tek za dvajsetletnico osvoboditve

Prejeli smo:

»Dragi mladinec!
»Ves svet slavi letos 20-letnico zmage nad fašizmom in nacizmom, ki sta hotela poteptati svobodo posameznika in uničiti cele narode. Krvavi davki, ki ga je plačal slovenski narod in posebej slovenska manjšina na Tržaškem, je bil sila težak, saj se je naša borba pričela že veliko pred tem, preden so se formirale v drugih pokrajinah Italije prve protifašistične skupine. Primorci torej slavimo letos vsaj 40-letnico odpora proti nasilju fašističnih nestrpnosti.

Z nastopom fašizma v Italiji, se je pričel križev pot primorskih Slovencev, ukinjene so bile naše šole, zagoreli so kulturni domovi, komaj 14-letni dečki so morali v konfinacijo, tržaški zapori v Ul Coroneo so bili prepolni »zločincev«, katerih edina krivda je bila v tem, da so bili in so hoteli ostati Slovenci. Nasilja, ki jih je trpel tako poedinec, kot narod v celoti, so se iz dneva v dan večala. Krivice so izzvale odpor, katerega so osnovali najzavednejši Slovenci in ki je dosegel svoj višek v partizanski borbi slov. naroda in v kateri so padli naši najpogumnejši ljudje.

Prav je, da se zavestno spominjamo naših padlih, da se klanjamo njihovemu spominu, da ostanemo zvesti idealom slovenstva, ki so ga podpisali s svojo krvjo.

Slovenska mladina pripravlja v počastitev padlih v odporniškem gibanju spominski tek, mladi

„Trlestina“ na tleh

»Brescia« je v nedeljo premagala na stadionu Valmaura »Triestino« s 3:0. Vse tri gole je zabil De Paoli, ki je prvič igral, potem ko je bil tri tedne diskvalificiran.

Za »Triestino« ni več upanja in bo morala v prihodnji igralni sezoni igrati v C-ligi. Brescia pa bo igrala v prihodnji sezoni v A-ligi, ker vodi na tabeli B-lige s 44 točkami. Za njo sta »Napoli« in »Spal« s 40 točkami, medtem ko je za »Triestino« (22 točk) samo še »Parma« z 21 točkami.

V A-ligi pa je bil Milan v nedeljo premagan od Rome z 2:0 in zdaj vodi na lestvici Inter, medtem ko je Milan eno točko za njim. Na tretjem mestu je Torino. Tako se je ta klub spet prikopal na vrh serije A, potem ko je za dolga leta obtičal v nižji polovici ali v sredi lestvice, ker je izgubil v tragični letalski nesreči svoje odlično prvo moštvo. Na zadnjih mestih sta »Mantova« in »Messina«.

tekači bodo obiskali najvažnejše slov. vasi v deželi Furlanija-Jul. krajina ter se poklonili spomenikom padlih. Prva izmena bo startala 26. t. m. iz Kanalske doline, od koder se bo napotila v Beneško Slovenijo, na Goriško in Tržaško. Zaključna manifestacija bo v Bazovici, pred spomenikom bazoviških žrtev v nedeljo 30. t. m., kjer se bo tudi zaključil spominski tek.

Vabimo te, da se udeležiš manifestacije in po svojih močeh pripomoreš k dobremu uspehu celotnega spominskega teka, ki bo prispevek zamejske mladine k proslavam 20-letnice zmage nad fašizmom in nacizmom.

»OLIMPIJA« VODI V ZAHODNI LIGI

Ljubljansko nogometno moštvo »Olimpija« je v nedeljo premagalo v Mariboru enajstorico »Maribora« s 4:0 in s tem končno zasedlo prvo mesto na lestvici zahodne II. lige. Pustilo je za 2 točki za seboj moštvo »Sloboda«, ki je izgubilo z 1:2 z moštvom »Borac«. S tem je končan dolgi »mrtvi tek« (z enakim številom točk) med »Olimpijo« in »Slobodo«, ki se je vlekel skozi več tekem in ki je šel obema moštvo zelo na živce. Prvo moštvo na lestvici pride brez kvalifikacijskih tekem v prvo ligo.

»Olimpija« ima zdaj 43 točk, »Sloboda« 41, na tretjem mestu pa je »Maribor« z 32 točkami pred »Čelikom« in »Rudarjem«. Tretje slovensko moštvo v II. ligi, celjski »Kladivar« pa stalno drsi navzdol in je pristal v nedeljo na predzadnjem mestu na lestvici s 17 točkami. Zadnji je BSK s 15 točkami. V nedeljo je »Kladivar« izgubil v Šibeniku tekmo s tamkajšnjim klubom 0:1 in sicer po izredni smoli. Vratar Bauman je po nesreči sam sebi zabil gol.

V slovenski nogometni ligi vodi »Aluminij« pred »Železničarjem«, ki ima enako število točk (29), a slabšo gol diferenco, in »Slovanom« (27 t.). Na zadnjem mestu je »Delamaris« iz Izole s klavrno vsoto ... petih točk; še »Hrastnik« pred njim jih je zbral 16.

CERAR IZGUBIL EVROPSKO PRVENSTVO V TELOVADBI

Kot znano, je bil Ljubljčan Miro Cerar več let (od l. 1961) evropski prvak v telovadbi. Naslov prvaka si je »pritelovadil« na evropskem prvenstvu tistega leta v Luksemburgu in ga nato ohranil na prvenstvu l. 1963 v Beogradu. V nedeljo pa je končno izgubil prvenstvo na evropskem tekmovanju v Antwerpnu (v Belgiji). Novi evropski prvak je Italijan Franco Menicelli, ki je že

precej dolgo »zasledoval« Cerarja in mu bil na tekmovanjih vedno za petami. Miro Cerar se je moral zadovoljiti tokrat s četrtem mestom. Pred njim sta še Rusa Viktor Lisicki in Sergej Diamidov.

Cerar je zaostal za Diamidovom le za pet stotink točke; po mnenju njegovega trenerja Jožeta Senice zato, ker so ga sodniki pri preskoku prezniko ocenili. Dejstvo pa je, da je Miro Cerar precej časa branil svoj naslov evropskega prvaka v športu, kjer odločajo stotinke točk in kjer vlada izredna konkurenca zaradi izenačenosti tekmovavcev. Precej časa je tudi bolehal, kar je morda vzrok njegove rahle negotovosti, ki ga pripravi včasih nepričakovano ob važne desetinke ali stotinke točk.

Drugi slovenski tekmovalci, Brodnik, je bil 18.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Predstave v Kulturnem domu

PARTIZANSKI VEČER

(OB 20-LETNICI ZMAGE)

Z ANSAMBLOM SG NASTOPATA MOŠKI PEVSKI ZBOR PROSEK-KONTOVEL POD VODSTVOM IGNACIJA OTE in harmonikar OSKAR KJUDER V četrtek, 20. t. m. ob 21. uri (abonma I. ponovitev); v petek, 21. t. m. ob 21. uri (abonma red A in B); v soboto, 22. t. m. ob 21. uri
KER GLEDALIŠČE NIMA NOBENE NEDELJE PROSTE, PROSIMO POPOLDANSKE ABONENTE, DA SI OGLEDAMO KATEROKOLI NAVEDENE PREDSTAVE »PARTIZANSKEGA VEČERA«

V NEDELJO, 23. T. M. OB 17. URI

(abonma I. in II. popoldanski)

TRNULJČICA

ZADNJIČ V TRSTU!

V PONEDELJEK, 24. T. M. OB 20.30
V PROSV. DVORANI »A. SIRK« v SV. KRIZU
V TOREK, 25. T. M. OB 20.30
V PROSVETNEM DOMU NA OPCINAH

PARTIZANSKI VEČER

GOSTOVANJE SLOVENSKEGA NARODNEGA GLEDALIŠČA IZ MARIBORA V KULTURNEM DOMU

TRETJA ŽELJA

Veseloigra v treh dejanjih s prologom

V sredo, 26. t. m. ob 21. uri (premierski abonma), v četrtek, 27. t. m. ob 17. uri (abonma I. in II. popoldanski), v petek, 28. t. m. ob 21. uri (abonma I. ponovitev ter red A in B)

Prodaja vstopnic pri blagajni Kulturnega doma vsak dan od 11. do 14. ure ter eno uro pred pričetkom predstav.

ŽENA IN ZAKON MIRIAM

Doslej se vprašanje odnosa med možem in ženo sploh ni postavljalo, ker se je gledalo na zakonske odnose kot na nekak tabu, o katerem ni govoriti. Od srednjega veka esm so opevali ljubezen kot nekaj sentimentalnega. Danes pa se vidi v njej predvsem strast, kar izražajo razne popevke, literatura, radio, televizija in ostala publicistika. Toda v pravem zakonskem odnosu vlada namesto strasti nežnost, spoštovanje, milina, namesto sentimentalnosti je zavestno prijateljstvo, ki se izraža v razumevanju in pomoči ter vzpodbudi svojemu partnerju. Ne gre več za to, da drug drugega »posedujeta«, a sta si pri tem čustveno in duhovno »daleč«, če ne celo nasprotna in sovražna. V pravem zakonskem odnosu gre za zrelo ljubezen, ki temelji na spoštovanju, zaupanju in veri v svojega partnerja. Ta ljubezen vključuje svobodnost, daje širino v zavesti čustvene in duhovne povezanosti. Saj se nima kaj bati, temveč raste in se bogati ob medsebojnem vraščanju dveh zrelih samostojnih osebnosti, povezanih v medsebojni ljubezni na življenje in smrt.

Mnogi zamenjujejo navezanost z ljubeznijo

in iz tega izvira toliko nesreč. V nasprotju s tem pa potrebuje ljubezen razdaljo, da se lahko povsem uveljavi. Ljubezen mora partnerja osvoboditi, da lahko potem iz te svobode doživi ljubezen. Zato je navezanost le nadomestek ljubezni s sledečimi značilnostmi: Zakonca sta neločljiva, pri tem pa vedno nergata drug na drugega. Mislita, da sta vsled svoje ljubezni dolžna imeti v vsem enako mišljenje in ne preneseta, da bi imel partner morda lastno naziranje. Zato sili drugega k popuščanju tako, pride do zagrenjenosti, navideznega popuščanja in otrplosti. Predpostavlja vse mogoče nesreče in pred njimi svari partnerja ter ga obdaja s strahopetno zaskrbljenostjo, kar poraja ozračje živčne napetosti in konča neredko v boleznih.

LJUBEZEN ŽIVI IZ HARMONIJE

Nasproti temu pa zna ljubezen prenašati ločitev, celo dolgo. V njej raste in se krepi in čas skupnega bivanja pomeni pravi praznik. Ljubezen pušča drugemu njegovo mnenje in živi iz harmonije nasprotjev — to je umetnost ljubezni in življenja. Ljubezen spremlja partnerja z dobrimi mislimi in že-

ljami po vseh njegovih potih in spoštuje njegovo svobodo kot največjo dobrino. Navezanost zaslužuje — ljubezen osvobaja. Navezanost hoče drugega sebi vzporediti, ljubezen mu pa omogoča, da najde samega sebe. Navezanost visi na drugem, ga hoče zase. Ljubezen pa svobodnosti — ljubi.

Navezovanje pa povzroča tudi seksualne motnje. Kdor ljubi svojega partnerja kot starše ali brata ali sestro, ne čuti erotične ljubezni. Navezanost je neosebna. Revolucija v zakonskih odnosih pomeni torej, da znamo ljubiti in to zrelo. To revolucija v odnosu med možem in ženo je načeloma začel in postavil na dnevni red življenja naš Učitelj, ki je največji duhovni revolucionar vseh časov. S postavitvijo monogamije je proglasil žensko dostojanstvo in s posvečitvijo zakona v zakrament ga je uvrstil med najvišje človeške dejavnosti. Tudi ni zgolj slučaj, da je napravil svoj prvi čudež v čast in priznanje zakonu. In šele naša doba začena spet odkrivati prvobitnost, pomen (individualni in družbeni) ter svetost zakona. Tako je postala ustanova zakona predmet znanstvenega proučevanja. Pri tem nekako »odkriva« krščanske vrednote, ki osvetljene z znanstvenimi izsledki, zadobivajo svoj pravi pomen, veljavo in smisel.

(Dalje)

343. Čez kake pol ure se je tujec ustavil in z roko pokazal proti severu. »Tja gor sem namenjen.« In s počasnim, lahkonim glasom je pojasnil: »Se kakih pet sto milj moram prehoditi« — tako, kot da bo že ta večer prišel na cilj. »Tukaj se morava posloviti.« McTaggartu je bilo prav, da tujec odhaja, čeprav mu ob slovesu še roke ni ponudil.

344. Tujec se je res obrnil proti severu in hodil pol milje po gostem gozdu. Potem se je napotil na zahod in v ostrem kotu nazaj na jug. Že pol ure potem, ko se je bil poslovil od McTaggarta, je spet stal ob ujetem Bareeju in mu prijazno govoril: »Tak nepridiprav si torej? Kradel si trgovčev plen? In vendar ne zaslužiš take usode!«

345. Veselo se je zasmel: »Dva meseca si ga vlekel za nos! Moral bi ti čestitati, porednež. Pravil je, da si podivjan. Jaz pa sem mu lagal. Rekel sem mu, da sem od policije. Pa nisem! Čisto navaden lovec sem, Jim Carvel. Veseli me, da sva se sročala!« Brez strahu je izlegnil roko in pobožal Bareeja. Ujeti pes je ob dotiku prenehal renčati.

346. Prijazni tujec je kazal toliko prijateljstva, vedrine in dobre volje, da je Bareeju dobro delo. Z zaupanjem je opazoval njegove prijetne oči in nasmeh, pokazal mu je svojo slabost in nemoč. Ko je izčrpan in tresoč se klonil na krvavi sneg, je tujcu izginil nasmešek z obraza: »Ubogo bitje!« je zamrmral. »Uboga žival!«

347. V njegovem glasu je bilo toliko ljubeznivega pomilovanja, da je Baree srečen zaprl oči. Odkar je bil izgubil Nepeeso, ga še nihče ni ljubkoval. Položil je krvavi gobček na sneg in se ni zganil, ko se mu je bližala tujčeva roka. V kretnji je bilo zaupanje in pomilovanje. Počasi so sen prsti spustili na past, ki je uklepala prednjo nogo.

348. Baree je bil na pol omamljen in je le počasi doumel, kaj se godi. Ko je začutil, da so popustili železni zobje, je izvlekel nogo. Potem je naredil nekaj, kar je doslej naredil le še Nepeesi. Z vročim jezikom je nežno obližnil Carvelovo roko. Mladi mož se je veselo nasmehnil. Z močnimi rokami je odprl še druge pasti in Baree je bil svoboden.